

III. SLAVISTICA PESTE HOTARE

SLAVISTICA BULGARĂ ÎN ULTIMII ANI

(LUCRĂRILE DE LINGVISTICĂ)

Prof. Iv. Lekov

În ultimul deceniu (începînd cu anul 1950), lingviștii bulgari au realizat o serie de sarcini imediate, sarcini ce au fost impuse de necesitățile dezvoltării științei în epoca noastră. A fost necesar mai întîi să se pună o bază teoretică justă tuturor acelor ramuri ale lingvisticii care erau rămase în urmă. Aceasta se referă atît la lingvistica bulgară în sensul strict al cuvîntului, cît și la slavistica din Bulgaria.

În concordanță cu metodologia contemporană, în planurile institutului de lingvistică de pe lângă Academia Bulgară de Științe și ale catedrelor de lingvistică de la facultatea de filologie a Universității au fost prevăzute o serie de lucrări individuale și cîteva colective. Metoda colectivă de lucru a fost aplicată mai ales la lucrările de lexicografie, lucrări atît de necesare noii societăți socialiste bulgare.

În acest scurt articol informativ nu e posibil și nici necesar să se facă o analiză amănunțită a tuturor lucrărilor publicate, deoarece ele au fost deja amintite în bibliografiile publicațiilor noastre. Vor fi amintite aici numai unele lucrări avînd un caracter și o tematică mai generală, cărora lingviștii bulgari le-au consacrat articole importante.

În domeniul limbii bulgare contemporane, un interes deosebit îl prezintă lucrarea academicianului A. T. Balan (decedat de curînd la vîrsta de 99 de ani), *Нова българска граматика за всякого* (Noua gramatică bulgară pentru toți), volumul I, БАН (Academia Bulgară de Științe), Sofia, 1958. Această lucrare este o sinteză a cercetărilor îndelungate ale autorului asupra structurii limbii bulgare, cuprinzînd și o serie de idei noi, care-i subliniază actualitatea. Singurul aspect care face această lucrare mai puțin populară este limbajul ei specific și purist, mai ales în terminologia gramaticală.

Într-o serie de articole consacrate analitismului, trăsăturilor specifice ale limbii bulgare, diatezei, perfectului în limba bulgară contemporană, L. Andreicin și-a îndreptat interesul asupra problemelor mai puțin tratate, printre care și acelea privitoare la limba și stilul scriitorilor (Karavelov, Vazov și alții). Andreicin este de asemenea autorul unui mare număr de articole, scrise pentru publicul larg, referitoare la regulile de scriere și vorbire corectă și coautor al unor manuale de limbă bulgară.

Problemele foneticii bulgare sînt prezentate într-un mod accesibil în lucrarea lui St. Stoikov *Увод в българска фонетика* (Întroducere în fonetica

bulgară), БАН, Sofia, 1955. În aceeași tematică se încadrează și o altă lucrare a sa, intitulată *Палаталните съгласни в българския език* (Consoanele, palatale în limba bulgară), «Известия И.Б.Е.» (Institutul de limba bulgară), vol. I, precum și articolul despre sunet și fonem și altele. St. Stoikov a pus bazele unei descrieri complete a dialectelor limbii bulgare în manualul său *Българска диалектология* (Dialectologia bulgară), 1956, publicînd în afară de aceasta și unele cercetări asupra dialectelor bulgare, asupra fenomenelor fonetice dialectale și legăturii dintre limba literară și dialecte.

În cele două manuale pentru Universitatea și institutele pedagogice K. Mircev a încercat să sistematizeze datele de pînă acum, precum și cele noi din domeniul gramaticii istorice a limbii bulgare și a limbii vechi bulgare: *Историческа граматика на българския език* (Gramatica istorică a limbii bulgare), Sofia, 1958; *Старобългарски език* (Limba veche bulgară), Sofia, 1954. În alte contribuții ale sale K. Mircev a analizat unele probleme încadrate în aceeași tematică, cum sînt: *Despre soarta împrumuturilor din limba turcă în limba bulgară* («Известия И.Б.Е.», I, 1952), analitismul limbii bulgare, împrumuturile străine în limba bulgară și altele.

VI. Gheorghiev, care în ultimul timp se preocupă tot mai mult și de problemele slavisticii, a publicat cîteva studii, dintre care semnalăm volumul: *Въпроси на българска етимология* (Probleme de etimologie bulgară), Sofia, 1958. Celelalte lucrări ale sale sînt consacrate unor chestiuni mult discutate în ultimul timp, ca periodizarea istoriei limbii bulgare, apariția unui nou timp trecut și altele.

IV. Lekov în lucrările sale de slavistică analizează legile interne de dezvoltare a limbilor slave, stabilitatea, modalitățile lor de manifestare și clasificarea lor, apariția genului personal, raportul dintre fonem și sunet, trăsăturile structurale ale lexicului și altele. Unele din lucrările sale din ultimii cinci ani au apărut în cărți aparte: *Единство и диференциация на славянските езици в техния основен речников фонд* (Unitatea și diferențierea limbilor slave în fondul principal lexical), БАН, 1955; *Словообразователни склоности на славянските езици* (Tendențele de formare a cuvintelor în limbile slave), БАН, 1958; *Общност и многообразие в граматическия строй на славянските езици* (Elementele comune și diferențiale în structura gramaticală a limbilor slave), БАН, 1958.

În problemele paralelismului lingvistic ruso-bulgar au lucrat N. Dilevski și G. Tagamlițka. Cercetări în domeniul istoriei limbii bulgare și al toponimiei au făcut Iv. Duridanov și Iv. Gălăbov. Unele probleme specifice ale limbii bulgare contemporane încearcă să trateze în lucrările lor Dr. Mateev, St. Stoianov, Iv. Ivancev, Kr. Ciolakova și alții. Iv. Goșev a editat *Рилски глаголически листи* (Foile glagolitice de la Rila), БАН, 1956. Cercetări în domeniul dialectelor au făcut K. Popov, St. Kabasanov, G. Popivanov, I. Zaimov și alții.

În problemele lexicografiei lingviștii bulgari au obținut succese însemnate. În anul 1955 a apărut primul dicționar nou într-un volum *Български тълковен речник* (Dicționarul explicativ al limbii bulgare), editat de un colectiv de șapte cunoscuți lingviști contemporani (L. Andreicin, L. Gheorghiev, St. Ilcev, N. Kostov, Iv. Lekov, St. Stoikov, Tzv. Todorov).

În anul 1959 s-a terminat dicționarul în trei volume, *Речник на съвремения български книжовен език* (Dicționarul limbii literare bulgare contemporane), întocmit de colaboratorii Institutului de limba bulgară de pe

lingă Academia Bulgară de Științe, sub redacția academicianului St. Romanski, membri corespondenți ai Academiei L. Andreicin, Iv. Lekov, K. Mircev, T̄v. Todorov, prof. St. Stoikov și cercetător științific principal St. Пев.

În afară de aceasta, Academia a editat și continuă să editeze o serie de dicționare bulgaro-slave și slavo-bulgare, iar într-un viitor apropiat vor apărea și dicționare ale scriitorilor bulgari (Botev și alții).

De curind a ieșit de sub tipar o ediție nouă (a III-a) a Dicționarului ortografic al limbii bulgare literare (*Правописен речник на българския книжовен език*) de L. Andreicin, Vl. Gheorghiev, Iv. Lekov și St. Stoikov.

În domeniul lingvisticii aplicate merită să fie amintite două lucrări: prima cuprinde texte din toate limbile slave cu vocabulare și comentarii, întocmită de catedra de slavistică sub redacția prof. Iv. Lekov, iar cea de a doua datorită lui M. Ianakiev și St. Stoianov cuprinde texte și vocabular de limbă veche bulgară.

Au apărut și manuale pentru unele limbi slave. Tot aici trebuie amintită *Христоматия по българска диалектология* (Sofia, 1950) de St. Stoikov.

Congresul slaviștilor de la Moscova din anul 1958 a dus la intensificarea activității lingviștilor bulgari. În urma eforturilor pentru o cât mai bună prezentare la acest congres au fost publicate înainte de congres nu numai comunicările și rapoartele, dar și alte lucrări științifice ale membrilor comitetului național al slaviștilor și ale altor autori în *Славистичен сборник*, în cele două reviste «Български език», și «Език и литература», presum și în publicațiile sovietice *Славянская филология* (în 3 volume), «Вопросы языкознания» și *Сборник ответов на вопросы по языкознанию, к IV Международному съезду славистов*, АН СССР, Moscova, 1958.

În viitorul apropiat va începe pregătirea celui de al V-lea Congres internațional al slaviștilor, care va avea loc la Sofia, în anul 1963. La acest congres lingviștii bulgari se vor prezenta cu noi succese în știința pe care o reprezintă.